

15 TEMMUZ 2016 SONRASI TÜRKİYE’NİN İRAK’IN KUZEYİNE YAPTIĞI OPERASYONLARA DAİR BİR DEĞERLENDİRME

Ekrem Yaşar AKÇAY¹

Murat MUTLU²

Özet

Bu çalışma, Türkiye'nin PKK terör örgütü ile mücadele kapsamında Irak'ın kuzeyinde oluşan dış politikasını, 2016 yılı sonrası Irak'ın kuzeyine gerçekleştirdiği askeri operasyonlarının nedenlerini ele almaktadır. Çalışmada Türkiye'nin bölgesel aktör olarak Irak kuzeyine benimsediği strateji açıklanmaktadır. Türkiye Irak sınırında Hakkâri ilinde (Yüksekova, Şemdinli, Derecik, Çukurca) yaşayan 100 kişiye 27 sorudan oluşan anket çalışması yapılmıştır. Nicel değişkenleri karşılaştırmak için öncelikle parametrik test koşullarının sağlanıp sağlanmadığı araştırılmıştır. Bu çerçevede bölgede yaşayan insanların 15 Temmuz sonrası Türkiye'nin Irak'ın kuzeyine yaptığı operasyonlar hakkındaki bilgi ve tutumları analiz edilmeye çalışılmıştır. Yapılan değerlendirme sonucunda Türkiye'nin Irak'ın kuzeyine yaptığı operasyonların halk tarafından desteklendiği ve PKK terör örgütüne önemli zararlar verdiği sonucuna ulaşılmıştır.

Anahtar Kelimeler: 15 Temmuz, Türkiye, Irak'ın kuzeyi, Askeri Operasyon, PKK

AN EVALUATION OF TÜRKİYE'S OPERATIONS IN THE NORTH OF IRAQ AFTER JULY 15, 2016

Abstract

This study deals with Türkiye's foreign policy in the Northern Iraq within the scope of the fight against the PKK terrorist organization, and the reasons for its military operations in the Northern Iraq after 2016. In the study, the strategy adopted by Türkiye as a regional actor in the Northern Iraq is explained. In the study, a survey consisting of 27 questions was conducted on 100 people living in Hakkari province (Yüksekova, Şemdinli, Derecik, Çukurca) on the Turkish-Iraqi border. In order to compare the quantitative variables, it was first investigated whether the parametric test conditions were met. In this context, the knowledge and attitudes of the people living in the region about Türkiye's operations in Northern Iraq after July 15 were analyzed. As a result of the evaluation, it was concluded that the operations carried out by Turkey in the North of Iraq were supported by the people and caused significant damage to the PKK terrorist organization.

Keywords: July, 15, Türkiye, Northern Iraq, Military Operation, PKK

¹ Doç. Dr., Hakkari Üniversitesi, İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi, Siyaset Bilimi ve Uluslararası İlişkiler Bölümü, Hakkari, Türkiye. ey_akcay@hotmail.com, ORCID: 0000-0001-9157-6133

² Yüksek Lisans Öğrencisi, Hakkari Üniversitesi, İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi, Siyaset Bilimi ve Uluslararası İlişkiler Bölümü, Hakkari, Türkiye. 201405002@hakkari.edu.tr, ORCID: 0000-0001-5789-4971

GİRİŞ

Türkiye uzun yıllardır terörizme maruz kalan ve terörle mücadele eden bir ülkedir. Son dönemlerde Türkiye'nin -Partiya Karkerên Kurdistanê-Kürdistan İşçi Partisi (PKK) terör örgütüyle olan mücadelesi teknolojideki gelişmeler de dikkate alındığında Türkiye'ye PKK'ya karşı başarılı ve önemli sonuçlar doğuran hamleler yaptırmış ve Türkiye PKK ile mücadelesinde önemli bir avantaj elde etmiştir (Acar ve Pekcandanoğlu, 2022, s. 84). Buna karşın 15 Temmuz 2016'da Türkiye'de yaşanan darbe girişimi sürecine kadar Irak'ın kuzeyine gerçekleştirilen operasyonlar ABD ile batılı ülkelerin baskısı altında ve bağımlı bir şekilde gerçekleştirilmiştir (Kutlay ve Öniş, 2021, s. 1090).

Türkiye'nin terörle mücadele kapsamında Irak'ın Kuzeyine 15 Temmuz 2016'dan önce gerçekleştirdiği sınır ötesi operasyonlar PKK terör örgütünün faaliyetlerinin sonlandırılması amacıyla yapılmış; ancak örgütün varlığı tamamen ortadan kaldırılamamıştır. 2016 yılı öncesi dönemde Irak'ın kuzeyinde gerçekleştirilen operasyonlarda savunma sanayi yerli ürünler bakımından zayıf ve bağımlı bir Türkiye bulunmaktaydı. 2016 sonrası dönemde icra edilen operasyonlarda neredeyse tamamıyla yerli imkânların kullanılması söz konusu olup başarıya çok büyük etkisi olmuştur (Demir, 2021, s. 545). Bu anlamda 15 Temmuz darbe girişiminden sonra Türkiye, dışa bağımlılığı azaltarak savunma alanında kendi kendine yetebilen bir ülke durumuna gelerek bağımsız operasyonlar gerçekleştirmektedir (Özdemir, 2022). Irak'ın Kuzeyine gerçekleştirilen müdahale operasyonunda Türkiye, Irak merkezi hükümeti ve Irak Kürt Bölgesel Yönetimi (IKBY) güçlerini de kendi safına çekerek operasyonların cephesini genişletmeye çalışmıştır (Yanarocak, 2021). Bu nedenle Türkiye'nin 15 Temmuz darbe girişimi öncesi ve sonrasında PKK ile mücadelesindeki değişen stratejik konseptini anlayabilmek Türkiye'nin dış politikasındaki değişim ve dönüşümü anlamaya da yardım etmektedir (Alshaghel ve Alwahaib, 2021, s. 22).

Bu nedenle yapılan bu çalışma Irak'ın kuzeyine yapılan müdahale operasyonlarına PKK terör örgütü ile mücadele açısından bakılmaması, Irak Merkezi Hükümeti ve IKBY'nin DEAŞ terör örgütü ile nasıl mücadele edilirse Irak'ın toprak bütünlüğünü bozan PKK terör örgütüne bu açıdan bakılması gerektiğini vurgulamaktadır. Ayrıca müdahale operasyonlarının Türkiye-Irak ilişkilerinde PKK terör örgütü açısından neler getirip getirmeyeceği de bu çalışmada ortaya konulacaktır.

Çalışmada Türkiye-Irak sınırında Hakkâri ilinde (Yüksekova, Şemdinli, Derecik, Çukurca) yaşayan 100 kişiye 27 sorudan oluşan anket çalışması yapılmış, elde edilen veriler SPSS (Statistical Package for Social Sciences) for Windows 25.0 programı kullanılarak analiz edilmiştir. Kişisel bilgiler için betimsel istatistik parametreleri olarak frekans (n) ve yüzde (%) kullanılmıştır. Veriler değerlendirilirken tanımlayıcı istatistiksel metotları (sayı, yüzde, min-maks değerleri, ortalama, standart sapma) kullanılmıştır. Nicel değişkenleri karşılaştırmak için öncelikle parametrik test koşullarının sağlanıp sağlanmadığı araştırılmıştır. Bu çerçevede bölgede yaşayan insanların 15 Temmuz sonrası Türkiye'nin Irak'ın Kuzeyine yaptığı operasyonlar hakkındaki bilgi ve tutumları analiz edilmeye çalışılmıştır.

YÖNTEM

Bu araştırma nicel ve betimleyici bir araştırma olup 2021 yılında Türkiye-Irak sınırında Hakkâri ilinde (Yüksekova, Şemdinli, Derecik, Çukurca) yaşayan 100 kişiye 27 sorudan oluşan anket çalışması yapılmıştır. Araştırmada örneklem seçimine gidilmeden gönüllülük esasına dayalı olarak yapılmıştır. Araştırmaya katılan kişiler 18 yaşını doldurmuş, Türkiye Cumhuriyeti vatandaşı ve Türkiye-Irak sınırında askeri operasyon yapılan bölgeye

yerleşim yerlerinde uzun bir süredir ikamet eden kişilerden oluşmuştur. Çalışma için Hakkâri Üniversitesi Bilimsel Araştırma ve Yayın Etik Kuruluna başvuru yapılmış ve 24.05.2021 tarih ve 7058 sayılı etik kurul onayı da alınmıştır.

Katılımcılara yapılan anket iki bölümden oluşmuştur. Birinci bölümde ankete katılan kişilerin sosyo-demografik özelliklerini belirleyecek, katılımcıların yaşı, cinsiyeti, eğitim durumu, medeni hali, doğum yeri ve kaç yıldır bölgede yaşadığına ilişkin sorular sorulmuştur.

İkinci bölümde ise katılımcılara Türkiye'nin Irak'ın kuzeyine yaptığı operasyonlara ilişkin bilgi düzeylerini ve tutumlarını ölçen sorular yöneltilmiştir. Bu bölümde ise katılımcılara Türkiye'nin Irak'ın kuzeyine yaptığı operasyonları destekleyip desteklemedikleri, siyasi iktidarın bu konudaki tutumu, operasyonların PKK'yı bitirip bitirmeyeceğine dair düşünceleri, Türkiye'nin Irak'ın kuzeyine yaptığı operasyonların bölgede ve sınırda yaşayan insanlara etkisine dair sorular sorulmuştur.

Yapılan anketlerde elde edilen veriler SPSS (Statistical Package for Social Sciences) for Windows 25.0 programı kullanılarak analiz edilmiştir. Kişisel bilgiler için betimsel istatistik parametreleri olarak frekans (n) ve yüzde (%) kullanılmıştır. Veriler değerlendirilirken tanımlayıcı istatistiksel metotları (sayı, yüzde, min-maks değerleri, ortalama, standart sapma) kullanılmıştır. Nicel değişkenleri karşılaştırmak için öncelikle parametrik test koşullarının sağlanıp sağlanmadığı araştırıldı. Kullanılan verilerin normal dağılım göstermesi çarpıklık ve basıklık değerlerinin ± 3 arasında olmasına bağlıdır. Normal dağılıma sahip veriler ile niceliksel verilerin karşılaştırılmasında iki bağımsız grup arasındaki fark için bağımsız t testi, ikiden fazla bağımsız grup karşılaştırılmasında ise tek yönlü varyant analizi uygulandı. Nicel veriler arasındaki ilişkiyi test etmek için ise Pearson korelasyon uygulanmıştır. Kategorik değişkenler arası ilişki ise ki-kare analizi ile incelenmiştir. Anlamlılık düzeyi 0,05 kabul edilmiştir.

BULGULAR

Katılımcıların demografik özelliklerini ortaya koymak üzere frekans değerleri incelenmiş ve sonuçlar Tablo 1'de gösterilmiştir.

Tablo 1. Katılımcıların Sosyo-Demografik Dağılımları

Değişkenler		n	%
Cinsiyet	Kadın	19	19,0
	Erkek	81	81,0
Medeni durum	Bekâr	26	26,0
	Evli	74	74,0
Yaş	18-27 yaş	15	15,0
	28-37 yaş	37	37,0
	38-47 yaş	31	31,0
	48-57 yaş	11	11,0
	58-67 yaş	6	6,0

Eğitim durumu	Okumamış	5	5,0
	İlkokul	18	18,0
	Ortaokul	30	30,0
	Lise	33	33,0
	Üniversite	14	14,0
Doğum yeri	Çukurca	29	29,0
	Derecik	46	46,0
	Şemdinli	17	17,0
	Yüksekova	5	5,0
	Diğer	3	3,0

Araştırmaya katılan katılımcıların %19'unun (n: 19) kadın; %81'inin (n: 81) erkek olduğu gözlenmiştir. Katılımcıların %26'sının (n: 26) bekâr; %74'ünün (n: 74) evli olduğu gözlenmiştir. Katılımcıların %15'inin (n: 15) 18-27 yaş, %37'sinin (n: 37) 28-37 yaş, %31'inin (n: 31) 38-47 yaş, %11'inin (n: 11) 48-57 yaş ve %6'sının (n: 6) 58-67 yaş arasında olduğu gözlenmiştir. Katılımcıların %5'inin (n: 5) okumamış, %18'inin (n: 18) ilkokul, %30'unun (n: 30) ortaokul, %33'ünün (n: 33) lise ve %14'ünün (n: 14) üniversite mezunu olduğu gözlenmiştir. Katılımcıların %29'unun (n: 29) Çukurca, %46'sının (n: 46) Derecik, %17'sinin (n: 17) Şemdinli, %5'inin (n: 5) Yüksekova ve %3'ünün (n: 3) ise diğer Van (n:1), Hatay (n:1) ve Sivas (n: 1) doğum yerlerine sahip olduğu gözlenmiştir.

Tablo 2. Katılımcıların TSK'nin Irak'ın kuzeyine Operasyonlarına Dair Katılımcıların Bilgi ve Tutumları

Bilgi ve Tutumlar	1	2	3	4	5
1. Türkiye'nin Irak'ta yaptığı sınır ötesi operasyonları ve siyasi iktidarın bu konuyla ilgili politikalarını destekliyor musunuz?	1,0	4,0	2,0	76,0	17,0
2. Türkiye'nin Irak'ta yaptığı sınır ötesi operasyon sizi ekonomik açıdan etkiledi mi?	7,0	41,0	2,0	40,0	10,0
3. Türkiye'nin Irak'ta yaptığı sınır ötesi operasyonların sürmesini istiyor musunuz?	3,0	3,0	7,0	67,0	20,0
4. Türkiye'nin Irak'ta yaptığı sınır ötesi operasyonların PKK terör örgütünü bitireceğini düşünüyor musunuz?	2,0	6,0	8,0	68,0	16,0

5. Türkiye'nin Irak'ta yaptığı sınır ötesi operasyonlarda KYB (Barzani Peşmergeleri) ile yaptığı işbirliğini olumlu buluyor musunuz?	6,0	33,0	38,0	19,0	4,0
6. Türkiye'nin Irak'ta yaptığı sınır ötesi operasyonların ikamet ettiğiniz bölge ve çevresine yararlı faydaları olacağını düşünüyor musunuz?	1,0	4,0	4,0	72,0	19,0
7. Türkiye'nin Irak'ta yaptığı sınır ötesi operasyonlar öncesi siyasal iktidarın bölge halkının konuyla ilgili katılımına danışması gerekir miydi?	13,0	39,0	25,0	22,0	1,0
8. Türkiye'nin Irak'ta yaptığı sınır ötesi operasyonlar sonrasında Irak kuzeyinden çekilmesini uygun bulur musunuz?	17,0	23,0	6,0	53,0	1,0
9. Türkiye'nin Irak'ta yaptığı sınır ötesi operasyonlar sonucunda Irak kuzeyinden teslim olan PKK terör örgütü mensubu sayısında yaşanan artışları olumlu buluyor musunuz?	1,0	0,0	6,0	72,0	21,0
10. Türkiye'nin Irak'ta yaptığı sınır ötesi operasyonlar sonrasında Hakkâri ili başta olmak üzere komşu iller ve Irak'ın kuzeyindeki yerleşim yerlerinde ekonomik kalkınma yaşanacağını düşünüyor musunuz?	1,0	4,0	4,0	70,0	21,0
11. Türkiye'nin Irak'ta yaptığı sınır ötesi operasyonlar örgüt mensuplarının teslim olmasında etkisi büyük müdür?	0,0	1,0	1,0	74,0	24,0
12. Türkiye'nin Irak'ta yaptığı sınır ötesi operasyonların sürmesini PKK terör örgütünün Irak faaliyetlerini sonlandırabilir mi?	0,0	7,0	11,0	67,0	15,0
13. Türkiye'nin Irak'ta yaptığı sınır ötesi operasyonlar sonucu PKK terör örgütü mensuplarının Suriye	0,0	5,0	1,0	84,0	10,0

topraklarına geçebileceğini düşünüyor musunuz?					
14. Türkiye'nin Irak'ta yaptığı sınır ötesi operasyonlarda KYB (Barzani Peşmergeleri) ile yaptığı işbirliği sonucu örgüt YRK ve KYB ile işbirliğine gider mi?	4,0	12,0	62,0	18,0	4,0
15. Türkiye'nin Irak'ta yaptığı sınır ötesi operasyonlar sonucu PKK terör örgütünü alan hâkimiyetinin sona ermesinin bölge halkına ve çevresine faydaları olacağını düşünüyor musunuz?	0,0	6,0	5,0	69,0	20,0
16. Türkiye'nin Irak'ta yaptığı sınır ötesi operasyonlar ile PKK'ya verdiği zayıatları PKK terör örgütü lider kadrosunun sakladığını ya da gerçekleri saptırdığını düşünüyor musunuz?	1,0	2,0	13,0	68,0	16,0
17. PKK terör örgütü içerisindeki örgüt mensuplarının teslim olmalarını öneriyor ve destekliyor musunuz?	0,0	0,0	4,0	76,0	20,0
18. Suriye'nin kuzeyinde PKK terör örgütüne ABD başta olmak üzere verilen desteğin kalıcı olacağını ve meşru bir devlet kurulacağını düşünüyor musunuz?	25,0	51,0	12,0	9,0	3,0

Türkiye'nin Irak'a yaptığı operasyonlara ilişkin bölgede yaşayan insanların bilgi ve tutumlarını belirlemek amacı ile aşağıdaki sorular hazırlanmış olup 1- Kesinlikle Katılmıyorum, 2- Katılmıyorum, 3- Kararsızım, 4- Katılıyorum ve 5- Kesinlikle Katılıyorum olarak derecelendirilmiştir.

Tablo 3. Katılımcıların TSK'nin Irak'ın kuzeyine Operasyonlarına Dair Katılımcıların Bilgi ve Tutumlarına İlişkin Sorular

		Değişkenler	n	%
Türkiye'nin Irak'ta yaptığı sınır ötesi operasyonların nedenleri	PKK terör örgütünün bölgedeki varlığı ve faaliyetleri	98	98,0	
	IKYB'nin Mustafa Barzani döneminden itibaren bağımsızlık talepleri	13	13,0	

	Mahmur kampının boşaltılmasının istenmesi	25	25,0
	Sincar bölgesindeki Haşdi Şabi ve YBŞ faaliyetleri	27	27,0
	PKK terör örgütünün hâkim olduğu alanlardaki halkın kurtarılması	20	20,0
	Irak ordusu ve Peşmergenin terörle mücadele yetersiz kalması	22	22,0
PKK terör örgütünden kaçarak Türkiye güvenlik güçlerine teslim olmanızdaki nedenler	Örgüt içerisindeki kötü muamele	22	22,0
	Örgüt içerisindeki ortamın anlatıldığı gibi çıkmaması	20	20,0
	Örgüt yöneticilerin bizleri ölüme göndermesi	19	19,0
	Örgütün anlatılan amaçlarından sapmış olması	20	20,0
	Türkiye'nin 2018 yılı ile birlikte Irak'ın kuzeyine yaptığı müdahale kapsamındaki operasyonlarla örgüt içerisindeki verilen kayıpların artması	86	86,0
	Türk güvenlik güçlerinin ikna faaliyetlerinin örgüt içerisindeki mensuplara cazip gelmesi	26	26,0
	Örgüte katılanların gelecek ile ilgili belirsizliklerin artması	22	22,0
	Türkiye'nin 2016 yılından itibaren Suriye'nin kuzeyine yaptığı üç büyük operasyon ve bölgedeki varlığı	13	13,0
	Diğer	2	2,0
PKK terör örgütünün yurt içi ve yurt dışı faaliyetlerine eleman kaynağı sağladığı ülkeler	Irak	93	93,0
	Suriye	93	93,0
	Avrupa	16	16,0
	İran	88	88,0
	Orta Doğu Ülkeleri	8	8,0
	Asya	5	5,0
	Amerika Kıtası	4	4,0
Suriye'nin kuzeyinde faaliyet gösteren PKK terör örgütüne gelen yardımlar hangi yerleşim yerlerine hangi bölgeden geldiği	Irak'ın kuzeyinde bulunan ABD'ye ait büyük üs bölgelerinden kara yolu ile Suriye'ye Haseke şehrine	95	95,0
	KDP ile sınır hattında bulunan sınır kapılarından açık olanlar üzerinden Kamışlı ve Haseke bölgesine	27	27,0
	Sincar bölgesinden Haşdi Şabi aracılığı ile Suriye'ye	27	27,0
	Suriye rejim güçlerinin hâkimiyet alanlarından özellikle Haseke ve Kamışlı	11	11,0
	Rus güçleri aracılığı ile Tel Rıfat bölgesine	14	14,0

Katılımcıların %98'i PKK terör örgütünün bölgedeki varlığı ve faaliyetleri nedeniyle, %13'ü IKYB'nin Mustafa Barzani döneminden itibaren bağımsızlık talepleri nedeniyle, %25'i Mahmur kampının boşaltılmasının istenmesi nedeniyle, %27'si Sincar bölgesindeki

Haşdi Şabi ve YBŞ faaliyetleri nedeniyle, %20'si PKK terör örgütünün hâkim olduğu alanlardaki halkın kurtarılması nedeniyle, %22'si Irak ordusu ve Peşmergenin terörle mücadele yetersiz kalması nedeni ile Irak'ta sınır ötesi operasyon yapıldığını düşünmektedir. Katılımcıların %22'sinin örgüt içinde yapılan kötü muamele nedeniyle, %20'sinin örgüt içerisindeki ortamın anlatıldığı gibi çıkmaması nedeniyle, %19'unun örgüt yöneticilerin kendilerini ölüme göndermesi nedeniyle, %20'sinin örgütün anlatılan amaçlarından sapmış olması nedeniyle, %86'sının Türkiye'nin 2018 yılı ile birlikte Irak'ın kuzeyine yaptığı müdahale kapsamındaki operasyonlarla örgüt içerisindeki verilen kayıpların artması nedeniyle, %26'sının Türk güvenlik güçlerinin ikna faaliyetlerinin örgüt içerisindeki mensuplara cazip gelmesi nedeniyle, %22'sinin örgüte katılanların gelecek ile ilgili belirsizliklerin artması nedeniyle, %13'ünün Türkiye'nin 2016 yılından itibaren Suriye'nin kuzeyine yaptığı üç büyük operasyon ve bölgedeki varlığı nedeniyle, %2'sinin diğer sebepler ile PKK'dan kaçarak Türkiye güvenlik güçlerine teslim olduğunu belirtmişlerdir.

PKK terör örgütünün %93'ünün Irak ve Suriye, %16'sının Avrupa, %88'inin İran, %8'inin Orta Doğu Ülkeleri, %5'inin Asya ve %4'ünün Amerika Kıtasından eleman sağladığı gözlenmiştir. Katılımcıların %95'inin Irak'ın kuzeyinde bulunan ABD'ye ait büyük üs bölgelerinden kara yolu ile Suriye'deki Haseke şehrine, %27'sinin KDP ile sınır hattında bulunan sınır kapılarından açık olanlar üzerinden Kamışlı ve Haseke bölgesine, Sincar bölgesinden Haşdi Şabi aracılığı ile Suriye'ye, %11'inin Suriye rejim güçlerinin hâkimiyet alanlarından özellikle Haseke ve Kamışlı'ya ve %14'ünün Rus güçleri aracılığı ile Tel Rıfat bölgesine geldiği ve Suriye'nin kuzeyinde bulunan PKK terör örgütüne bu güzergâhlar üzerinden yardımlar yapıldığı sonucuna ulaşılmıştır.

Tablo 4. Katılımcıların TSK'nin Irak'ın kuzeyine Operasyonlarına Dair Katılımcıların Bilgi ve Tutumları ile Cinsiyet Arasındaki İlişki

Bilgi ve tutumlar		Ortalama	SS	t	p
1. Türkiye'nin Irak'ta yaptığı sınır ötesi operasyonları ve siyasi iktidarın bu konuyla ilgili politikalarını destekliyor musunuz?	Kadın	4,05	0,62	0,091	0,927
	Erkek	4,04	0,68		
2. Türkiye'nin Irak'ta yaptığı sınır ötesi operasyon sizi ekonomik açıdan etkiledi mi?	Kadın	2,79	1,23	-1,030	0,306
	Erkek	3,11	1,22		
3. Türkiye'nin Irak'ta yaptığı sınır ötesi operasyonların sürmesini istiyor musunuz?	Kadın	4,00	0,67	0,118	0,906
	Erkek	3,98	0,85		
4. Türkiye'nin Irak'ta yaptığı sınır ötesi operasyonların PKK terör örgütünü bitireceğini düşünüyor musunuz?	Kadın	3,89	0,57	-0,031	0,975
	Erkek	3,90	0,86		
5. Türkiye'nin Irak'ta yaptığı sınır ötesi operasyonlarda KYB (Barzani Peşmergeleri) ile yaptığı işbirliğini olumlu	Kadın	3,05	0,71	1,468	0,151
	Erkek	2,77	0,99		

buluyor musunuz?					
6. Türkiye'nin Irak'ta yaptığı sınır ötesi operasyonların ikamet ettiğiniz bölge ve çevresine yararlı faydaları olacağını düşünüyor musunuz?	Kadın	4,00	0,67	-0,277	0,782
	Erkek	4,05	0,71		
7. Türkiye'nin Irak'ta yaptığı sınır ötesi operasyonlar öncesi siyasal iktidarın bölge halkının konuyla ilgili katılımına danışması gerekir miydi?	Kadın	2,89	0,81	1,721	0,094
	Erkek	2,52	1,04		
8. Türkiye'nin Irak'ta yaptığı sınır ötesi operasyonlar sonrasında Irak kuzeyine çekilmesini uygun buluyor musunuz?	Kadın	2,47	1,07	-2,038	0,044
	Erkek	3,10	1,23		
9. Türkiye'nin Irak'ta yaptığı sınır ötesi operasyonlar sonucunda Irak'ın kuzeyinden teslim olan PKK terör örgütü mensubu sayısında yaşanan artışları olumlu buluyor musunuz?	Kadın	4,26	0,56	1,176	0,243
	Erkek	4,09	0,60		
10. Türkiye'nin Irak'ta yaptığı sınır ötesi operasyonlar sonrasında Hakkâri ili başta olmak üzere komşu iller ve Irak'ın Kuzeyindeki yerleşim yerlerinde ekonomik kalkınma yaşanacağını düşünüyor musunuz?	Kadın	4,21	0,71	1,030	0,306
	Erkek	4,02	0,71		
11. Türkiye'nin Irak'ta yaptığı sınır ötesi operasyonlar örgüt mensuplarının teslim olmasında etkisi büyük müdür?	Kadın	2,00	0,00	0,687	0,494
	Erkek	1,98	0,16		
12. Türkiye'nin Irak'ta yaptığı sınır ötesi operasyonların sürmesinin PKK terör örgütünün Irak faaliyetlerini sonlandırabilir mi?	Kadın	4,16	0,76	1,724	0,088
	Erkek	3,84	0,72		
13. Türkiye'nin Irak'ta yaptığı sınır ötesi operasyonlar sonucu PKK terör örgütü mensuplarının Suriye topraklarına	Kadın	4,16	0,37	1,462	0,147
	Erkek	3,95	0,59		

geçebileceğini düşünüyor musunuz?						
14. Türkiye'nin Irak'ta yaptığı sınır ötesi operasyonlarda KYB (Barzani Peşmergeleri) ile yaptığı işbirliği sonucu örgüt YRK ve KYB ile işbirliğine gider mi?	Kadın	3,00	0,94	-0,367	0,715	
	Erkek	3,07	0,75			
15. Türkiye'nin Irak'ta yaptığı sınır ötesi operasyonlar sonucu PKK terör örgütünün alan hâkimiyetinin sona ermesinin bölge halkına ve çevresine faydaları olacağını düşünüyor musunuz?	Kadın	4,00	0,67	-0,206	0,837	
	Erkek	4,04	0,71			
16. Türkiye'nin Irak'ta yaptığı sınır ötesi operasyonlar ile PKK'ya verdiği zayıatları PKK terör örgütü lider kadrosunun sakladığını ya da gerçekleri saptırdığını düşünüyor musunuz?	Kadın	3,79	0,42	-1,217	0,227	
	Erkek	4,00	0,72			
17. PKK terör örgütü içerisindeki örgüt mensuplarının teslim olmalarını öneriyor ve destekliyor musunuz?	Kadın	4,16	0,37	-0,022	0,983	
	Erkek	4,16	0,49			
18. Suriye'nin kuzeyinde PKK terör örgütüne ABD başta olmak üzere verilen desteğin kalıcı olacağını ve meşru bir devlet kurulacağını düşünüyor musunuz?	Kadın	1,84	1,01	-1,458	0,148	
	Erkek	4,05	0,62			

“Türkiye'nin Irak'ta yaptığı sınır ötesi operasyonlar sonrasında Irak'ın kuzeyinden çekilmesini uygun bulur musunuz?” sorusu ile cinsiyet arasında istatistiksel olarak anlamlı bir ilişki bulunmaktadır ($p < 0,05$). Erkeklerin puan ortalaması kadınların puan ortalamasından yüksektir.

Tablo 5. Katılımcıların TSK'nin Irak'ın kuzeyine Operasyonlarına Dair Katılımcıların Bilgi ve Tutumları ile Eğitim Arasındaki İlişki

Bilgi ve tutumlar		Ortalama	SS	F	p
1. Türkiye'nin Irak'ta yaptığı sınır ötesi	Okumamış	4,20	0,45	0,961	0,433
	İlkokul	4,11	0,68		

operasyonları ve siyasi iktidarın bu konuyla ilgili politikalarını destekliyor musunuz?	Ortaokul	3,90	0,61		
	Lise	4,00	0,61		
	Üniversite	4,29	0,91		
2. Türkiye'nin Irak'ta yaptığı sınır ötesi operasyon sizi ekonomik açıdan etkiledi mi?	Okumamış	3,60	0,89	2,185	0,077
	İlkokul	3,61	1,09		
	Ortaokul	3,13	1,04		
	Lise	2,76	1,20		
	Üniversite	2,64	1,65		
3. Türkiye'nin Irak'ta yaptığı sınır ötesi operasyonların sürmesini istiyor musunuz?	Okumamış	4,20	0,45	0,221	0,926
	İlkokul	4,00	0,91		
	Ortaokul	3,93	0,45		
	Lise	4,03	0,68		
	Üniversite	3,86	1,51		
4. Türkiye'nin Irak'ta yaptığı sınır ötesi operasyonların PKK terör örgütünü bitireceğini düşünüyor musunuz?	Okumamış	4,20	0,45	0,316	0,867
	İlkokul	3,94	0,80		
	Ortaokul	3,83	0,70		
	Lise	3,94	0,61		
	Üniversite	3,79	1,42		
5. Türkiye'nin Irak'ta yaptığı sınır ötesi operasyonlarda KYB (Barzani Peşmergeleri) ile yaptığı işbirliğini olumlu buluyor musunuz?	Okumamış	2,40	0,89	2,381	0,057
	İlkokul	2,39	0,85		
	Ortaokul	2,77	0,86		
	Lise	2,97	0,92		
	Üniversite	3,29	1,14		
	Okumamış	4,20	0,45	0,199	0,938
	İlkokul	4,11	0,68		
	Ortaokul	3,97	0,41		
6. Türkiye'nin Irak'ta yaptığı sınır ötesi operasyonların ikamet ettiğiniz bölge ve çevresine yararlı faydaları olacağını düşünüyor musunuz?	Lise	4,03	0,68		
	Üniversite	4,07	1,21		
7. Türkiye'nin Irak'ta yaptığı sınır ötesi operasyonlar öncesi siyasal iktidarın bölge halkının konuyla ilgili katılımına danışması gerekir miydi?	Okumamış	2,20	1,10	0,521	0,720
	İlkokul	2,39	1,15		
	Ortaokul	2,73	0,79		
	Lise	2,61	0,86		
	Üniversite	2,64	1,50		
8. Türkiye'nin Irak'ta yaptığı sınır ötesi operasyonlar sonrasında Irak'ın kuzeyinden çekilmesini uygun bulur musunuz?	Okumamış	3,40	1,34	2,905	0,026
	İlkokul	3,28	1,36		
	Ortaokul	3,23	1,10		
	Lise	2,91	1,16		
	Üniversite	2,07	1,07		

9. Türkiye'nin Irak'ta yaptığı sınır ötesi operasyonlar sonucunda Irak'ın kuzeyinden teslim olan PKK terör örgütü mensubu sayısında yaşanan artışları olumlu buluyor musunuz?	Okumamış	4,20	0,45	0,154	0,961
	İlkokul	4,17	0,51		
	Ortaokul	4,07	0,45		
	Lise	4,15	0,51		
	Üniversite	4,07	1,07		
10. Türkiye'nin Irak'ta yaptığı sınır ötesi operasyonlar sonrasında Hakkâri ili başta olmak üzere komşu iller ve Irak'ın kuzeyindeki yerleşim yerlerinde ekonomik kalkınma yaşanacağını düşünüyor musunuz?	Okumamış	4,20	0,45	0,366	0,832
	İlkokul	4,11	0,68		
	Ortaokul	4,07	0,45		
	Lise	4,09	0,68		
	Üniversite	3,86	1,23		
11. Türkiye'nin Irak'ta yaptığı sınır ötesi operasyonlar örgüt mensuplarının teslim olmasında etkisi büyük müdür?	Okumamış	2,00	0,00	1,103	0,360
	İlkokul	1,94	0,24		
	Ortaokul	2,00	0,00		
	Lise	2,00	0,00		
	Üniversite	1,93	0,27		
12. Türkiye'nin Irak'ta yaptığı sınır ötesi operasyonların sürmesini PKK terör örgütünün Irak faaliyetlerini sonlandırabilir mi?	Okumamış	3,80	0,45	1,095	0,364
	İlkokul	3,83	0,79		
	Ortaokul	4,03	0,49		
	Lise	3,97	0,73		
	Üniversite	3,57	1,09		
13. Türkiye'nin Irak'ta yaptığı sınır ötesi operasyonlar sonucu PKK terör örgütü mensuplarının Suriye topraklarına geçebileceğini düşünüyor musunuz?	Okumamış	4,00	0,00	0,096	0,983
	İlkokul	4,00	0,59		
	Ortaokul	4,03	0,18		
	Lise	3,97	0,59		
	Üniversite	3,93	1,00		
14. Türkiye'nin Irak'ta yaptığı sınır ötesi operasyonlarda KYB (Barzani Peşmergeleri) ile yaptığı işbirliği sonucu örgüt YRK ve KYB ile işbirliğine gider mi?	Okumamış	3,60	0,89	1,335	0,263
	İlkokul	2,89	0,96		
	Ortaokul	2,93	0,52		
	Lise	3,21	0,70		
	Üniversite	3,00	1,11		
15. Türkiye'nin Irak'ta yaptığı sınır ötesi operasyonlar sonucu PKK terör örgütünün alan	Okumamış	4,20	0,45	0,466	0,760
	İlkokul	4,06	0,73		
	Ortaokul	3,93	0,58		
	Lise	4,00	0,66		

hâkimiyetinin sona ermesinin bölge halkına ve çevresine faydaları olacağını düşünüyor musunuz?	Üniversite	4,21	1,05		
16. Türkiye'nin Irak'ta yaptığı sınır ötesi operasyonlar ile PKK'ya verdiği zayıfları PKK terör örgütü lider kadrosunun sakladığını ya da gerçekleri saptırdığını düşünüyor musunuz?	Okumamış	4,20	0,45	0,853	0,495
	İlkokul	3,83	0,86		
	Ortaokul	3,93	0,64		
	Lise	3,91	0,46		
	Üniversite	4,21	0,98		
17. PKK terör örgütü içerisindeki örgüt mensuplarının teslim olmalarını öneriyor ve destekliyor musunuz?	Okumamış	4,20	0,45	1,570	0,189
	İlkokul	4,17	0,51		
	Ortaokul	4,07	0,37		
	Lise	4,12	0,42		
	Üniversite	4,43	0,65		
18. Suriye'nin kuzeyinde PKK terör örgütüne ABD başta olmak üzere verilen desteğin kalıcı olacağını ve meşru bir devlet kurulacağını düşünüyor musunuz?	Okumamış	1,80	0,45	0,962	0,432
	İlkokul	1,83	0,71		
	Ortaokul	2,37	0,77		
	Lise	2,15	1,03		
	Üniversite	2,14	1,61		

“Türkiye'nin Irak'ta yaptığı sınır ötesi operasyonlar sonrasında Irak'ın kuzeyinden çekilmesini uygun bulur musunuz?” sorusu ile eğitim durumu arasında istatistiksel olarak anlamlı bir ilişki bulunmaktadır ($p < 0,05$). Bu farkın hangi gruptan kaynaklandığını belirlemek amacıyla yapılan çoklu karşılaştırma testi Scheffe sonucunda; Üniversite mezunu olanların puan ortalaması diğer eğitim durumuna sahip olanların ortalamasından düşüktür.

Tablo 6. Katılımcıların TSK'nin Irak'ın kuzeyine Operasyonlarına Dair Katılımcıların Bilgi ve Tutumları ile Doğum Yeri Arasındaki İlişki

Bilgi ve tutumlar	Ortalama	SS	F	p	
1. Türkiye'nin Irak'ta yaptığı sınır ötesi operasyonları ve siyasi iktidarın bu konuyla ilgili politikalarını destekliyor musunuz?	Çukurca	3,76	0,79	2,269	0,067
	Derecik	4,20	0,40		
	Şemdinli	4,00	0,87		
	Yüksekova	4,20	0,84		
	Diğer	4,33	0,58		
2. Türkiye'nin Irak'ta yaptığı sınır ötesi operasyon sizi ekonomik açıdan etkiledi mi?	Çukurca	2,93	1,28	2,394	0,056
	Derecik	3,37	1,12		
	Şemdinli	2,65	1,22		
	Yüksekova	3,00	1,41		
	Diğer	1,67	0,58		
3. Türkiye'nin Irak'ta	Çukurca	3,62	1,02	3,738	0,007

yaptığı sınır ötesi operasyonların sürmesini istiyor musunuz?	Derecik	4,22	0,42		
	Şemdinli	4,18	0,53		
	Yüksekova	3,60	1,34		
	Diğer	3,33	2,08		
4. Türkiye'nin Irak'ta yaptığı sınır ötesi operasyonların PKK terör örgütünü bitireceğini düşünüyor musunuz?	Çukurca	3,62	0,94	3,008	0,022
	Derecik	4,11	0,48		
	Şemdinli	4,06	0,75		
	Yüksekova	3,20	1,48		
5. Türkiye'nin Irak'ta yaptığı sınır ötesi operasyonlarda KYB (Barzani Peşmergeleri) ile yaptığı işbirliğini olumlu buluyor musunuz?	Çukurca	2,90	0,90	0,647	0,630
	Derecik	2,67	0,90		
	Şemdinli	2,94	1,03		
	Yüksekova	3,00	1,23		
6. Türkiye'nin Irak'ta yaptığı sınır ötesi operasyonların ikamet ettiğiniz bölge ve çevresine yararlı faydaları olacağını düşünüyor musunuz?	Çukurca	3,69	0,85	5,414	0,001
	Derecik	4,22	0,42		
	Şemdinli	4,24	0,44		
	Yüksekova	3,40	1,34		
7. Türkiye'nin Irak'ta yaptığı sınır ötesi operasyonlar öncesi siyasi iktidarın bölge halkının konuyla ilgili katılımına danışması gerekir miydi?	Çukurca	2,97	0,91	3,762	0,007
	Derecik	2,63	0,97		
	Şemdinli	2,06	0,83		
	Yüksekova	2,60	1,52		
8. Türkiye'nin Irak'ta yaptığı sınır ötesi operasyonlar sonrasında Irak'ın kuzeyinden çekilmesini uygun bulur musunuz?	Çukurca	3,00	1,04	2,015	0,099
	Derecik	2,93	1,32		
	Şemdinli	3,41	1,12		
	Yüksekova	2,80	1,30		
9. Türkiye'nin Irak'ta yaptığı sınır ötesi operasyonlar sonucunda Irak'ın kuzeyinden teslim olan PKK terör örgütü mensubu sayısında yaşanan artışları olumlu buluyor musunuz?	Çukurca	3,90	0,49	3,001	0,022
	Derecik	4,28	0,46		
	Şemdinli	4,00	0,87		
	Yüksekova	4,00	0,71		
10. Türkiye'nin Irak'ta yaptığı sınır ötesi operasyonlar sonrasında	Çukurca	3,79	0,73	4,988	0,001
	Derecik	4,26	0,44		
	Şemdinli	4,29	0,47		

Hakkâri ili başta olmak üzere komşu iller ve Irak'ın kuzeyindeki yerleşim yerlerinde ekonomik kalkınma yaşanacağını düşünüyor musunuz?	Yüksekova	3,40	1,14		
	Diğer	3,33	2,08		
11. Türkiye'nin Irak'ta yaptığı sınır ötesi operasyonlar örgüt mensuplarının teslim olmasında etkisi büyük müdür?	Çukurca	2,00	0,00	0,502	0,734
	Derecik	1,98	0,15		
	Şemdinli	1,94	0,24		
	Yüksekova	2,00	0,00		
	Diğer	2,00	0,00		
12. Türkiye'nin Irak'ta yaptığı sınır ötesi operasyonların sürmesini PKK terör örgütünün Irak faaliyetlerini sonlandırabilir mi?	Çukurca	3,59	0,78	5,269	0,001
	Derecik	4,15	0,56		
	Şemdinli	4,06	0,56		
	Yüksekova	3,20	0,84		
	Diğer	3,33	1,53		
13. Türkiye'nin Irak'ta yaptığı sınır ötesi operasyonlar sonucu PKK terör örgütü mensuplarının Suriye topraklarına geçebileceğini düşünüyor musunuz?	Çukurca	3,83	0,66	1,546	0,195
	Derecik	4,13	0,34		
	Şemdinli	3,94	0,56		
	Yüksekova	3,80	0,45		
	Diğer	4,00	1,73		
14. Türkiye'nin Irak'ta yaptığı sınır ötesi operasyonlarda KYB (Barzani Peşmergeleri) ile yaptığı işbirliği sonucu örgüt YRK ve KYB ile işbirliğine gider mi?	Çukurca	2,93	0,46	1,534	0,198
	Derecik	3,02	0,91		
	Şemdinli	3,24	0,90		
	Yüksekova	3,00	0,00		
	Diğer	4,00	1,00		
15. Türkiye'nin Irak'ta yaptığı sınır ötesi operasyonlar sonucu PKK terör örgütünü alan hâkimiyetinin sona ermesinin bölge halkına ve çevresine faydaları olacağını düşünüyor musunuz?	Çukurca	3,69	0,93	3,026	0,021
	Derecik	4,20	0,40		
	Şemdinli	4,18	0,64		
	Yüksekova	4,20	0,45		
	Diğer	3,67	1,53		
16. Türkiye'nin Irak'ta yaptığı sınır ötesi operasyonlar ile PKK'ya verdiği zayıatları PKK	Çukurca	3,90	0,72	1,647	0,169
	Derecik	3,91	0,63		
	Şemdinli	4,24	0,44		
	Yüksekova	4,20	0,84		

terör örgütü lider kadrosunun sakladığını ya da gerçekleri saptırdığını düşünüyor musunuz?	Diğer	3,33	1,53		
17. PKK terör örgütü içerisindeki örgüt mensuplarının teslim olmalarını öneriyor ve destekliyor musunuz?	Çukurca	4,03	0,50	3,717	0,007
	Derecik	4,17	0,38		
	Şemdinli	4,12	0,49		
	Yüksekova	4,40	0,55		
	Diğer	5,00	0,00		
18.Suriye'nin kuzeyinde PKK terör örgütüne ABD başta olmak üzere verilen desteğin kalıcı olacağını ve meşru bir devlet kurulacağını düşünüyor musunuz?	Çukurca	2,72	1,00	9,466	0,000
	Derecik	1,76	0,57		
	Şemdinli	2,18	1,02		
	Yüksekova	1,20	0,45		
	Diğer	3,67	2,31		

“Türkiye'nin Irak'ta yaptığı sınır ötesi operasyonların ikamet ettiğiniz bölge ve çevresine yararlı faydaları olacağını düşünüyor musunuz?” sorusu ile doğum yeri arasında istatistiksel olarak anlamlı bir ilişki bulunmaktadır ($p<0,05$). Bu farkın hangi gruptan kaynaklandığını belirlemek amacıyla yapılan çoklu karşılaştırma testi Scheffe sonucunda; doğum yeri Çukurca olanların puan ortalaması doğum yeri Derecik olanların ortalamasından düşüktür.

“Türkiye'nin Irak'ta yaptığı sınır ötesi operasyonlar öncesi siyasetin bölge halkının konuyla ilgili katılımına danışması gerekir miydi?” sorusu ile doğum yeri arasında istatistiksel olarak anlamlı bir ilişki bulunmaktadır ($p<0,05$). Bu farkın hangi gruptan kaynaklandığını belirlemek amacıyla yapılan çoklu karşılaştırma testi Scheffe sonucunda; doğum yeri Şemdinli olanların puan ortalaması doğum yeri Derecik ve Çukurca olanların ortalamasından düşüktür. Ayrıca doğum yeri diğer olanların puan ortalaması doğum yeri Derecik ve Çukurca olanların ortalamasından düşüktür.

“Türkiye'nin Irak'ta yaptığı sınır ötesi operasyonlar sonucunda Irak'ın kuzeyinde teslim olan PKK terör örgütü mensubu sayısında yaşanan artışları olumlu buluyor musunuz?” sorusu ile doğum yeri arasında istatistiksel olarak anlamlı bir ilişki bulunmaktadır ($p<0,05$). Bu farkın hangi gruptan kaynaklandığını belirlemek amacıyla yapılan çoklu karşılaştırma testi Scheffe sonucunda; doğum yeri Çukurca olanların puan ortalaması doğum yeri Derecik ve diğer olanların ortalamasından düşüktür.

“Türkiye'nin Irak'ta yaptığı sınır ötesi operasyonlar sonrasında Hakkâri ili başta olmak üzere komşu iller ve Irak'ın kuzeyindeki yerleşim yerlerinde ekonomik kalkınma yaşanacağını düşünüyor musunuz?” sorusu ile doğum yeri arasında istatistiksel olarak anlamlı bir ilişki bulunmaktadır ($p<0,05$). Bu farkın hangi gruptan kaynaklandığını belirlemek amacıyla yapılan çoklu karşılaştırma testi Scheffe sonucunda; doğum yeri Derecik ve Şemdinli olanların puan ortalaması doğum yeri Çukurca, Yüksekova ve diğer olanların ortalamasından yüksektir.

“Türkiye'nin Irak'ta yaptığı sınır ötesi operasyonların sürmesini PKK terör örgütünün Irak faaliyetlerini sonlandırabilir mi?” sorusu ile doğum yeri arasında istatistiksel olarak anlamlı bir ilişki bulunmaktadır ($p<0,05$). Bu farkın hangi gruptan kaynaklandığını belirlemek

amacıyla yapılan çoklu karşılaştırma testi Scheffe sonucunda; doğum yeri Derecik olanların puan ortalaması doğum yeri Çukurca olanların ortalamasından yüksektir.

“Türkiye’nin Irak’ta yaptığı sınır ötesi operasyonlar sonucu PKK terör örgütünün alan hâkimiyetinin sona ermesinin bölge halkına ve çevresine faydaları olacağını düşünüyor musunuz?” sorusu ile doğum yeri arasında istatistiksel olarak anlamlı bir ilişki bulunmaktadır ($p<0,05$). Bu farkın hangi gruptan kaynaklandığını belirlemek amacıyla yapılan çoklu karşılaştırma testi Scheffe sonucunda; doğum yeri Derecik olanların puan ortalaması doğum yeri Çukurca olanların ortalamasından yüksektir.

“PKK terör örgütü içerisindeki örgüt mensuplarının teslim olmalarını öneriyor ve destekliyor musunuz?” sorusu ile doğum yeri arasında istatistiksel olarak anlamlı bir ilişki bulunmaktadır ($p<0,05$). Bu farkın hangi gruptan kaynaklandığını belirlemek amacıyla yapılan çoklu karşılaştırma testi Scheffe sonucunda; doğum yeri Diğer olanların puan ortalaması doğum yeri Çukurca ve Şemdinli olanların ortalamasından yüksektir.

“Suriye’nin kuzeyinde PKK terör örgütüne ABD başta olmak üzere verilen desteğin kalıcı olacağını ve meşru bir devlet kurulacağını düşünüyor musunuz?” Sorusu ile doğum yeri arasında istatistiksel olarak anlamlı bir ilişki bulunmaktadır ($p<0,05$). Bu farkın hangi gruptan kaynaklandığını belirlemek amacıyla yapılan çoklu karşılaştırma testi Scheffe sonucunda; doğum yeri Çukurca ve diğer olanların puan ortalaması doğum yeri Derecik ve Yüksekova olanların ortalamasından yüksektir.

Tablo 7. Katılımcıların Irak’ın kuzeyine Operasyonlarına Dair Katılımcıların Bilgi ve Tutumları ile İkamet Yılı Arasındaki İlişki

Bilgi ve Tutumlar	İkamet Yılı	
	r	p
1. Türkiye’nin Irak’ta yaptığı sınır ötesi operasyonları ve siyasi iktidarın bu konuyla ilgili politikalarını destekliyor musunuz?	-0,111	0,273
2. Türkiye’nin Irak’ta yaptığı sınır ötesi operasyon sizi ekonomik açıdan etkiledi mi?	0,196	0,051
3. Türkiye’nin Irak’ta yaptığı sınır ötesi operasyonların sürmesini istiyor musunuz?	-0,073	0,467
4. Türkiye’nin Irak’ta yaptığı sınır ötesi operasyonların PKK terör örgütünü bitireceğini düşünüyor musunuz?	0,045	0,658
5. Türkiye’nin Irak’ta yaptığı sınır ötesi operasyonlarda KYB (Barzani Peşmergeleri) ile yaptığı işbirliğini olumlu buluyor musunuz?	-0,224	0,025
6. Türkiye’nin Irak’ta yaptığı sınır ötesi operasyonların ikamet ettiğiniz bölge ve çevresine yararlı faydaları olacağını düşünüyor musunuz?	-0,169	0,092
7. Türkiye’nin Irak’ta yaptığı sınır ötesi operasyonlar öncesi siyasal iktidarın bölge halkının konuyla ilgili katılımına danışması gerekir miydi?	0,025	0,806
8. Türkiye’nin Irak’ta yaptığı sınır ötesi operasyonlar	0,411	0,000

sonrasında Irak'ın kuzeyinden çekilmesini uygun bulur musunuz?		
9. Türkiye'nin Irak'ta yaptığı sınır ötesi operasyonlar sonucunda Irak'ın kuzeyinden teslim olan PKK terör örgütü mensubu sayısında yaşanan artışları olumlu buluyor musunuz?	-0,160	0,113
10. Türkiye'nin Irak'ta yaptığı sınır ötesi operasyonlar sonrasında Hakkâri ili başta olmak üzere komşu iller ve Irak'ın kuzeyindeki yerleşim yerlerinde ekonomik kalkınma yaşanacağını düşünüyor musunuz?	-0,077	0,448
11. Türkiye'nin Irak'ta yaptığı sınır ötesi Operasyonların örgüt mensuplarının teslim olmasında etkisi büyük müdür?	0,177	0,078
12. Türkiye'nin Irak'ta yaptığı sınır ötesi operasyonların sürmesini PKK terör örgütünün Irak faaliyetlerini sonlandırabilir mi?	0,111	0,271
13. Türkiye'nin Irak'ta yaptığı sınır ötesi operasyonlar sonucu PKK terör örgütü mensuplarının Suriye topraklarına geçebileceğini düşünüyor musunuz?	-0,016	0,877
14. Türkiye'nin Irak'ta yaptığı sınır ötesi operasyonlarda KYB (Barzani Peşmergeleri) ile yaptığı işbirliği sonucu örgüt YRK ve KYB ile işbirliğine gider mi?	-0,196	0,051
15. Türkiye'nin Irak'ta yaptığı sınır ötesi operasyonlar sonucu PKK terör örgütünün alan hâkimiyetinin sona ermesinin bölge halkına ve çevresine faydaları olacağını düşünüyor musunuz?	-0,069	0,496
16. Türkiye'nin Irak'ta yaptığı sınır ötesi operasyonlar ile PKK'ya verdiği zayıatları PKK terör örgütü lider kadrosunun sakladığını ya da gerçekleri saptırdığını düşünüyor musunuz?	-0,038	0,709
17. PKK terör örgütü içerisindeki örgüt mensuplarının teslim olmalarını öneriyor ve destekliyor musunuz?	-0,295	0,003
18. Suriye'nin kuzeyinden PKK terör örgütüne ABD başta olmak üzere verilen desteğin kalıcı olacağını ve meşru bir devlet kurulacağını düşünüyor musunuz?	-0,129	0,200

Yapılan analiz sonucunda “Türkiye'nin Irak'ta yaptığı sınır ötesi operasyonlarda KYB (Barzani Peşmergeleri) ile yaptığı işbirliğini olumlu buluyor musunuz?” ile ikamet yılı değişkeni arasında istatistiksel olarak anlamlı, pozitif zayıf bir ilişki olduğu görülmektedir ($0,20 < r < 0,39$; $p < 0,05$).

“Türkiye'nin Irak'ta yaptığı sınır ötesi operasyonlar sonrasında Irak'ın kuzeyinden çekilmesini uygun bulur musunuz?” ile ikamet yılı değişkeni arasında istatistiksel olarak anlamlı, pozitif orta güçlükte bir ilişki olduğu görülmektedir ($0,40 < r < 0,59$; $p < 0,05$).

“PKK terör örgütü içerisindeki örgüt mensuplarının teslim olmalarını öneriyor ve destekliyor musunuz?” ile ikamet yılı değişkeni arasında istatistiksel olarak anlamlı, pozitif zayıf bir ilişki olduğu görülmektedir ($0,20 < r < 0,39$; $p < 0,05$).

TARTIŞMA

Türkiye'nin Irak'ın kuzeyinde ve Orta Doğu'ya yaptığı operasyonlara ilişkin literatürde çok sayıda çalışma bulunmaktadır. Bu çalışmaların büyük bir çoğunluğu teorik bir çerçeveden ele alınan çalışmalardan oluşmaktadır. Örneğin Fatih Bayezit, “Dengeleme Davranışı Olarak Fırat Kalkanı Operasyonu: Neo-Klasik Realist Bir Bakış” başlıklı çalışmasında Fırat Kalkanı Operasyonunun nedenlerini Neo-Klasik Realizm çerçevesinden ele almış ve Suriye kaynaklı tehditlere ilişkin Türk siyasi liderlerinin ve kamuoyunun benzer şeyler düşündüğü sonucuna ulaşmıştır (Bayezit, 2016, s. 84).

Bununla birlikte Türkiye'nin Irak'ın kuzeyine yaptığı operasyonlara ilişkin anket yöntemi kullanan çalışma yok denecek kadar azdır. Bu durum çalışmanın orijinalliğini sağlamaktadır. Aynı zamanda bu durum çalışmanın orijinal ve literatüre katkı sağlayacak bir çalışma olmasının da önünü açmıştır. Her şeye rağmen çalışmayı anlamlı ve tutarlı bir boyutta ele almak için bazı anket firmaları tarafından yapılan çalışmalardan elde edilen bulgulara yer verilmekte, çalışmanın farklılığı üzerine değerlendirme yapılmaktadır.

Andy-Ar firması ve Habertürk tarafından 15-17 Kasım 2016'da yapılan çalışmada 26 ilde 516 kişi ile görüşmeler yapılmış ve görüşmelerde Fırat Kalkanı Harekâtı, DEAŞ ve PKK'ya karşı güvenlik güçlerinin verdiği mücadeleye ilişkin sorular sorulmuştur. Buna göre PKK ile mücadelede Kürt halkının devletten yana tutumunun arttığı ve PKK bitene kadar devlete tam destek verileceği sonucu çıkmıştır (Habertürk, 2016). Çalışmamızda da benzer sonuçlara ulaşılmıştır. Çalışmaya katılanların % 93'ü (n: 93) Türkiye'nin Irak'a yaptığı sınır ötesi operasyonları ve siyasi iktidarın bu konuyla ilgili politikalarını desteklediklerini belirtmişlerdir. Aynı zamanda çalışmaya katılanların % 87'si (n: 87) Türkiye'nin Irak'a yaptığı sınır ötesi operasyonların sürmesini istediklerini, % 84'ü (n: 84) Türkiye'nin Irak'ta yaptığı sınır ötesi operasyonların PKK'yı bitireceğine inandıklarını söylemişlerdir.

Fatih Muslu tarafından hazırlanan “Türkiye'nin Askeri Üs Stratejisi ve Irak” başlıklı çalışmada Türkiye'nin bölgede sahaya inmesi ve askeri açıdan etkili olması ile terör tehdidinin en aza indirileceği sonucuna varılmıştır (Muslu 2019, s. 16). Bu çalışmada da benzer bir sonuca ulaşılmıştır. Çalışmaya katılanların % 84'ü (n: 84) Türkiye'nin Irak'ta yaptığı sınır ötesi operasyonların PKK'yı bitireceğine inandıklarını belirtmiştir. Bu anlamda Türkiye'nin bölgedeki askeri varlığının terörü bitireceğine dair inancı güçlendirdiği görülmektedir.

İstanbul Politikalar Merkezi tarafından Eylül 2016-Mayıs 2017 arasında İstanbul, Ankara ve Diyarbakır'da 100 kişi ile yapılan beş çalıştay ve 22 kişiyle yapılan yüz yüze görüşmeler neticesinde hazırlanan 15 Temmuz Sonrası Çatışma Çözümü ve Demokrasi Fırsatları Projesi'nin raporuna göre çalışmaya katılanların Türkiye'nin bölgedeki askeri operasyonları desteklediği sonucuna ulaşılmıştır (Akpınar ve Berk, 2017, s. 30). Bu çalışmada da benzer bir sonuca ulaşılmıştır. Çalışmaya katılanların % 93'ü (n: 93) Türkiye'nin Irak'a yaptığı sınır ötesi operasyonları ve siyasi iktidarın bu konuyla ilgili politikalarını desteklediklerini belirtmişlerdir.

Areeda Survey tarafından 26-28 Nisan 2022'de 26 ilde 2000 kişiye yapılan ve Türkiye'nin Irak'ın kuzeyinde PKK'ya karşı yaptığı Pençe-Kilit operasyonunu değerlendiren ankette, ankete katılanların % 82'lik kısmı Türkiye'nin bölgede PKK'ya karşı yürütmüş olduğu Pençe-Kilit operasyonunu desteklediklerini söylemiştir (Yeni Şafak, 2022). Çalışmamız ise spesifik bir operasyondan çok Türkiye'nin terörle mücadelesini genel bir çerçeveden değerlendirilmektedir. Ankete katılanların % 93'ü (n: 93) Türkiye'nin Irak'ın kuzeyine yaptığı sınır ötesi operasyonları ve siyasi iktidarın bu konuyla ilgili politikalarını desteklediklerini belirtmiştir Bu açıdan bakıldığında çalışmamız Türkiye'nin bölgedeki

---

varlığına daha genel ve daha kapsamlı bir şekilde bakmakta ve bu çerçeveden değerlendirmelerde bulunmaktadır.

SONUÇ

Uzunca bir süredir terörle mücadele eden Türkiye, mücadelesine başladığı ilk günden bugüne kadar önemli kayıplar vermiştir. 15 Temmuz 2016'da Türkiye'de yaşanan darbe girişimine kadar farklı bir terörle mücadele konsepti uygulayan Türkiye, darbe girişiminden sonra teknolojinin ve istihbaratın de etkisiyle terörle mücadelede yeni bir konsept uygulamaya başlamış ve bu kapsamda gerçekleştirmiş olduğu askeri operasyonlarla oldukça önemli başarılar elde etmeye başlamıştır.

Türkiye'nin Irak'ın kuzeyinde gerçekleştirmiş olduğu askeri operasyonlara karşı bölgede yaşayan halkın tutumunu ve bakışını ölçmek amacıyla Hakkâri ilinde Irak'ın kuzeyinde sınıra yakın yerlerde yaşayan 100 kişiye bir anket çalışması uygulanmıştır. Anket sonuçları SPSS 25.0 programı ile analiz edilmiş ve bir takım değerlendirmeler yapılmıştır. Ankete katılanların büyük çoğunluğunun erkek, evli, 28-37 yaş aralığında, lise mezunu olduğu, Çukurca ve Derecik'te yaşadığı sonucu ortaya çıkmıştır.

Bölgede yaşayan insanların Türkiye'nin Irak'ın kuzeyindeki askeri operasyonlarına ilişkin bilgi ve tutumlarına göre bölgede yaşayan insanların büyük bir kısmının askeri operasyonları desteklediği görülmüştür. Bu desteği verenlerin büyük çoğunluğu erkeklerden oluşmaktadır. Bununla birlikte bölgede yaşayan halkın çoğu Türkiye'nin operasyonlardan sonra Irak'ın kuzeyinden çekilmesini uygun bulmuştur. Aynı soruya cevap verenlerden üniversite mezunu olanların ortalaması diğer eğitim durumuna sahip olanların ortalamasından düşük olarak tespit edilmiştir.

Türkiye'nin Irak'ın kuzeyine yaptığı operasyonların devam etmesini isteyenlerin ve PKK'nın alan hâkimiyetinin bitmesi ile bölgede ekonomik kalkınmanın olacağını düşünenlerin büyük çoğunluğunu Derecik'te yaşayanların oluşturduğu sonucuna ulaşılmıştır. Türkiye'nin bu operasyonları PKK'nın biteceğini düşünenlerin çoğunluğu ise Derecik ve Şemdinli'de yaşayanlardan oluşmaktadır. Aynı zamanda Türkiye'nin yapmış olduğu bu operasyonların ikamet ettikleri bölgeye fayda sağlayacağını düşünenlerin çoğunluğunu Derecik'te yaşayanlar oluşturmaktadır. Bununla birlikte PKK içinde örgüt mensubu olarak bulunanlara teslim olmalarını öneren ve destekleyenlerin oranı doğum yeri Hakkâri ve ilçeleri olanlardan çok diğer doğum yeri (Van, Sivas, Hatay) olanlarda daha yüksek görülmüştür.

Çalışma kapsamında yapılan anket sonuçlarına göre ankete katılanların büyük bir çoğunluğu Türkiye'nin Irak'ın kuzeyine yaptığı askeri operasyonların nedenini PKK terör örgütünün bölgedeki varlığı ve faaliyetleri olarak belirtmişlerdir. Örgüt üyelerinin PKK'dan kaçarak Türkiye güvenlik güçlerine teslim olma nedeni Türkiye'nin 2018 ile birlikte Irak'ın kuzeyine yaptığı müdahale kapsamında örgüt içindeki kayıpların artması olarak görülmüştür. Bununla birlikte ankette elde edilen bulgulara göre PKK'nın eleman kaynağı sağladığı yer Irak, Suriye ve İran olarak görülürken Suriye'nin kuzeyinde faaliyet gösteren PKK'ya yardımların genel olarak Irak'ın Kuzeyinde bulunan ABD'ye ait üs bölgelerinden geldiği anlaşılmaktadır.

KAYNAKÇA

- Acar, H. ve Pekcandanoğlu, M. (2022). Türkiye'nin Uluslararası Askeri Harekat Deneyimi ve Terörle Mücadelede Askeri Kapasitesi. *Tarsus Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi*, 3(1), 80-101.
- Akpınar, P. ve Berk, D. (2017). *15 Temmuz Sonrası Çatışma Çözümü ve Demokrasi Fırsatları*. İstanbul: İstanbul Politikalar Merkezi.
- Alshaghel, H. ve Alwahaib, M. (2021). *Türkiye'de Son 5 Yılda Yaşanan Gelişmeler: Türkiye'nin ASkeri Üsleri ve Sınır Dışı Operasyonları: 2015-2020*. İstanbul: Ayam.
- Bayezit, F. (2016). Dengeleme Davranışı Olarak Fırt Kalkanı Operasyonu: NeoKlasik Realist Bir Bakış. *Bariş Araştırmaları ve Çatışma Çözümleri Dergisi*, 4(2), 84-112.
- Demir, E. (2021). Türkiye'nin Suriye Politikası Bağlamında TSK'nın Suriye'deki Sınır Ötesi Harekatlarının Nedenleri ve Sonuçları. *Bölgesel Araştırmalar Dergisi*, 5(2), 541-588.
- Habertürk. (2016). *Halkın terörle mücadeleye bakışı nedir?*. Kasım 27, 2016 tarihinde Habertürk: <https://www.haberturk.com/gundem/haber/1329512-halkin-terorle-mucadeleye-bakisi-nedir> (22.11.2022).
- Kutlay, M. and Öniş, Z. (2021). Turkish foreign policy in a post-western order: strategic autonomy or new forms of dependence? *International Affairs*, 97(4), 1085-1104.
- Muslu, F. (2019). Türkiye'nin Askeri Üs Stratejisi ve Irak. *SETA Analiz*, (276), 1-20.
- Özdemir, D. M. (2022). *Türkiye'nin Terörle Mücadeesinin Kuzey Irak'taki PKK Yapılanmasına Etkisi*. Mart 1, 2022 tarihinde Kriter Dergisi: <https://kriterdergi.com/dis-politika/turkiyenin-terorle-mucadelesinin-kuzey-iraktaki-pkk-yapilanmasına-etkisi> (12.09.2022)
- Yanarocak, H. E. C. (2021). *Turkish Irredentism and the Greater Middle East*. Kasım 8, 2021 tarihinde JISS: <https://jiss.org.il/en/yanarocak-turkish-irredentism-and-the-greater-middle-east/> (15.09.2022)
- Yeni Şafak. (2022). *Areda araştırdı: Türk halkı Pençe-Kilit operasyonunu destekliyor*. Mayıs 31, 2022 tarihinde Yenişafak: <https://www.yenisafak.com/gundem/areda-arastirdi-turk-halki-pence-kilit-operasyonunu-destekliyor-3832436> (17.09.2022).

EXTENDED ABSTRACT

The cross-border operations carried out by Türkiye in the north of Iraq before July 15, 2016 within the scope of the fight against terrorism were carried out in order to end the activities of the PKK terrorist organization, but the desired results could not be achieved. In the operations carried out in northern Iraq in the period before 2016, there was a weak and dependent Türkiye in the defense industry in terms of domestic products. In the operations carried out in the post-2016 period, almost entirely domestic facilities were used and it had a great impact on the success. In this sense, after the July 15 coup attempt, Türkiye has become a self-sufficient country by reducing foreign dependency and can carry out independent operations. In the intervention operation carried out in the North of Iraq, Türkiye, which had a strong pressure card, tried to expand the front of the operations by drawing the Iraqi central government and Iraqi Kurdish Regional Government (KRG) forces to its side. Therefore, understanding the changing strategic concept of Türkiye's fight against the PKK before and after the July 15 coup attempt also helps to understand the change and transformation in Türkiye's foreign policy. This study emphasizes that the intervention operations in the North of Iraq should not be viewed from the perspective of the fight against the PKK terrorist organization, but the PKK terrorist organization, which disrupted the territorial integrity of Iraq, from this perspective, just as the Iraqi Central Government and the KRG fought the DEASH terrorist organization. In addition, what the intervention operations will bring for the PKK terrorist organization in Türkiye-Iraq relations will also be revealed in this study. In the study, a questionnaire consisting of 25 questions was conducted on 100 people living in Hakkari province (Yüksekova, Şemdinli, Derecik, Çukurca) on the Türkiye-Iraq border, and the obtained data were analyzed using the SPSS (Statistical Package for Social Sciences) for Windows 25.0 program. Frequency (n) and percentage (%) were used as descriptive statistics parameters for personal information. While evaluating the data, descriptive statistical methods (number, percentage, min-max values, mean, standard deviation) were used.

This research is a quantitative and descriptive study, and a questionnaire consisting of 25 questions was conducted on 100 people living in Hakkari (Yüksekova, Şemdinli, Derecik, Çukurca) on the Türkiye-Iraq border in 2021. In the study, interviews were conducted on a voluntary basis without selecting a sample. The participants in the research consisted of people who were over the age of 18, citizens of the Republic of Türkiye, and those who have been residing in the settlement areas on the Turkish-Iraqi border for a long time. An application was made to Hakkari University Scientific Research and Publication Ethics Committee for the study, and the ethics committee approval dated 24.05.2021 and numbered 7058 was received. The questionnaire made to the participants consisted of two parts. In the first part, questions were asked to determine the socio-demographic characteristics of the people who participated in the survey. In this section, questions were asked about the participants' age, gender, education level, marital status, place of birth and how many years they have lived in the region. In the second part, the participants were asked questions measuring their knowledge and attitudes regarding Türkiye's operations in the North of Iraq. In this section, the participants will be asked whether they support Türkiye's operations in the North of Iraq, the attitude of the political power on this issue, their thoughts on whether the operations will end the PKK, and the effects of Türkiye's operations in the North of Iraq on the people living in the region and on the border. questions were asked.

The data obtained from the questionnaires were analyzed using the SPSS (Statistical Package for Social Sciences) for Windows 25.0 program. Frequency (n) and percentage (%) were used as descriptive statistics parameters for personal information. While evaluating the

data, descriptive statistical methods (number, percentage, min-max values, mean, standard deviation) were used. In order to compare the quantitative variables, it was first investigated whether the parametric test conditions were met. The normal distribution of the data used depends on the skewness and kurtosis values being between ± 3 . Independent t-test was used for the difference between two independent groups when comparing normally distributed data and quantitative data, and one-way variant analysis was used for comparing more than two independent groups. Pearson correlation was used to test the relationship between quantitative data. The relationship between categorical variables was examined by chi-square analysis. The significance level was accepted as 0.05.

In order to measure the attitudes and views of the people living in the region against the military operations carried out by Türkiye in the North of Iraq, a survey study was conducted on 100 people living in the northern part of Iraq in Hakkari province, near the border. The survey results were analyzed with the SPSS 25.0 program and some evaluations were made. Accordingly, it was concluded that the majority of the respondents were male, married, between the ages of 28-37, the majority of them were high school graduates, and the majority of them lived in Çukurca and Derecik.

According to the knowledge and attitudes of the people living in the region regarding Türkiye's military operations in the North of Iraq, it has been seen that the majority of the people living in the region support military operations. The vast majority of those who give this support are men. However, most of the people living in the region found it appropriate for Türkiye to withdraw from the North of Iraq after the operations. Among those who answered the same question, the average of university graduates was found to be lower than the average of those with other educational status.